

НИКОЛАЙ РАЙНОВ
СТАРЕЦЪТ И ДЯВОЛИТЕ
ЯПОНСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Преди много години живеел в някое си село един старец. Той щял да се смята за най-щастлив от всички хора, ако не му пречело едно нещо: на дясната си буза имал голяма буца. Тя не само го правела грозен, но му и тежала.

Как му дошло това нещастие? Ето как:

Една нощ той трябвало да преспи на поляната в гората, дето бил отишъл за дърва. През нощта, види се, го ухапало нещо и на заранта бузата го засърбяла. Почесал се. Мястото се надувало. Отекло. Излязъл нарастък, на големина колкото лешник. Почнал от ден на ден да расте. Станал колкото орех. После — колкото ябълка.

Тогава старецът повикал знахари, баячи и бияри, но не му помогнали. И лекари повикал. Давали му церове след церове. Нищо не помогнало. Буцата все растяла и растяла. Станала колкото краставица, а после — колкото малка тиква. Толкова му тежала, че трябвало вече да си навежда главата надясно. Изкривил му се вратът от навеждане.

През един есенен ден тоя старец тръгнал отново за дърва в същата гора. Натрупал той голяма камара и се готвел вече да я задене на гърба си, та да я понесе, когато изведнъж ливнал дъжд като из ведро.

Умислил се дърварят. Не знаел какво да прави. Да си тръгне — селото било далече. Да остане — кой знае кога ще престане дъждът? А се смрачавало вече.

— Трябва да потърся поне да се скрия някъде за малко, па сетне ще видя какво да правя — си казал той и се озърнал наоколо си.

Наблизо съзрял едно голямо дърво с дебел дънер и на дънера хралупа. Тя била толкова голяма, че можела да скрие не само него, ами и бабичката му, па дори и децата му. Но старецът нямал деца, а бабата била останала в село и тъкмо тогава си казвала:

— Какво ли прави моето добро старче в тоя страшен дъжд?

Старецът се скрил в хралупата. Дъждът се усилвал. Цели реки течели наоколо. Вдигнала се буря. Светкавици цепели небето. Гръмотевици разтърсвали гората. Дълго чакал дърварят. Най-сетне бурята утихнала. Дъждът намалял. Старецът решил да излезе от своето скривалище.

Но къде да върви? Било съвсем тъмно. И месецът не бил още изгрял. Тъкмо човекът си подал главата навън, ето че дочул стъпки на много хора, сякаш цяла тълпа минава. Той се зарадвал.

— Слава Богу! — рекъл. — Не съм само аз: и други дървари има закъснели като мене. Ще вървим заедно. Ще вървим и ще си говорим.

Тъкмо тогава се подал месецът. Ония, които идели, се приближили и старецът ги видял, че минават един по един пред хралупатото дърво. Но като ги видял, радостта му отведнъж се пресякла. Тръпки го побили. Край него не вървели дървари, а дяволи с ужасни лица и с факли в ръце. Факлите светели и под светлината им се виждало, че едни дяволи са червени, а други — зелени. Червените били наметнати с мечи кожи, а зелените — с тигрови. Но и едните, и другите имали по три очи, изпъкнали като на жаба; устата им били крокодилски, а на главите им стърчал по един рог — дълъг и завит.

Старецът не бил от много смелите хора. Той се вдървил от страх. Паднал като сноп в хралупата. Но дяволите не го забелязали: те си шушукали и се смеели като приятели, които не са се виждали отдавна.

Когато уплашеният старец дошъл на себе си, на широката поляна се били насъбрали повече от триста дяволи. Те пеели и се веселели. Дърварят надникнал отново: той бил много любопитен. И ето какво видял:

Всред поляната имало голямо буре. На него седял главатарят на дяволите — брадат исполин с рога, наметнат с червено наметало. Наоколо се били наредили другите дяволи. Едни точели вино от бурето и давали на своя главатар да пие, други пеели, трети припявали, четвърти пляскали с ръце. Един висок дявол — от зелените — играел някакъв танц. Към него гледали всички.

Когато се свършила играта, главатарят казал на играча:

— Нищо ново не си научил. И снощи игра същия танц. Нека излезе друг.

Втори дявол излязъл — от червените. Но и той не заслужил с играта си похвала. И нему главатарят повторил същите думи. Тъй се изредили неколцина.

— Стига! — викнал главатарят с досада. — Не ви бива. Нищо ново няма в танците ви. Все едно и също си знаете. Чудя ви се как тъй нито един да не измисли нещо любопитно. Гледам, гледам — приспива ми се от досада. По селата съм виждал, да ви кажа право, по-добри играчи. Няма ли между вас някой истински майстор на танци?

Дяволите мълчали и се поглеждали гузно, засрамени от укора на своя главатар.

А старецът, който бил на младини много голям играч и се славел през девет села в десето с изкуството си, едва се сдържал.

— Какво ли ще бъде — си казал той, — ако изляза и аз да си покажа умението пред дяволите? Какво пък ще ми направят? Нали искат играч?

Тъй си казал той, защото в жилите му кипнала буйната кръв на играч. Но страхът преодолял. След малко му минало през ум, че дяволите може да го разкъсат още щом се покаже. Почакал той — дано излезе някой друг да поиграе. Никой не излязъл.

Тогава дърварят си рекъл отново:

— Защо пък да се плаша толкова? Изглежда, че дяволите са големи зяпачи: те обичат да гледат хубави танци. Май че ако поиграя майсторски пред тях, не ще ми сторят нищо. Я да изляза, па ще видим.

И като си казал това, страхът му минал. Той усетил, че нещо го влече към поляната. Нозете му сами се разскачали. Почнал да играе, както си знаел, и с буйни скокове се озовал напред поляната, пред бурето на дяволския главатар. Като го видели, дяволите се изплашили.

А дърварят продължавал да танцува. Той правел най-мъчните скокове, подклеквал, хвърлял се нагоре ту с един крак, ту с два, въртял се във въздуха като пумпал, ситнел по земята с прегънати колене — и всичко това правел като насън: толкова се бил унесъл. Ту ще приклекне, па ще потропне и пъргаво ще подскочи. Ту ще заситни, па ще се провикне, ту ще се извърти във въздуха, па ще се озове чак накрай поляната.

Дяволите гледали най-напред мълчаливо. Но после не могли вече да сдържат своята почуда.

— Много хубаво! — викал един.

— Чудесно! — казвал друг.

— Великолепно — провиквал се трети.

— Не съм виждал по-майсторска игра — думал четвърти.

А ония, които били най-далеч, си шушукали:

— Тоя старец засрами всички ни. Толкова години има, откак се събираме на веселба, а тая нощ за първи път виждаме истински майстор играч.

Когато старецът престанал да играе, главатарят заповядал на един от дяволите, които се били наредили край него:

— Налей на майстора канче вино. Налели му. После — още едно, та дори и трето.

Главатарят се обърнал към дърваря и му казал:

— Благодаря ти много, че ни развесели, старче. Ти си бил много голям играч: защо не дойде по-рано? Такъв като тебе не съм виждал. Идвай и друг път: ние обичаме танци, ала моите хора не са големи майстори: едно си знаят, едно играят.

— На драго сърце бих идвал — отвърнал дърварят, — щом ви се толкова харесва играта ми. Но все ми се струва, че вие казвате това само за да се види, че сте възпитани хора. Ех, вярно е, че едно време, преди години, дядо ви танцуваше, та девет села му се чудеха. Но къде са ония години? Сега нозете ми са като дървета, па и сила нямам. Затова ви моля да ме извините, че се осмелих да играя пред вас.

— Я недей разправя такива неща — викнал весело дяволският главатар. — Идвай и друг път.

— Добре, ще идвам.

— Ела утре вечер.

— Да дойда.

— Ами ако ни излъжеш? Ние знаем, че хората лъжат повече и от дяволите.

— Не бойте се: аз не лъжа. Лъжат сарафите. А аз съм дървар.

— Може и да не лъжеш, но ние още не те познаваме. За да бъдем сигурни, че ще дойдеш, остави ни нещо в залог. Иначе няма да те пуснем: тук ще останеш.

— Съгласен съм — казал старецът, — ала се чудя какво да ви оставя. Пари нямам. Нямам и пръстен на ръката си.

Тогава главатарят се обърнал към дяволите и ги запитал:

— Кажете, какъв залог да вземем от този старец? Той казва, че нямам нищо.

Излязъл един стар дявол, белобрад и с умно лице.

— За залог — рекъл той — се взема онова, което е най-скъпо. Старецът има на дясната си буза едра буца. Хората казват, че тя носела щастие. Навярно този човек ще да цени много буцата си. Да вземем нея. Той ще дойде утре бездруго да си я поиска.

— Много добре! — викнали дяволите в един глас. — Да я вземем.

И додето старецът се опомни, главатарят замахнал с ръка и му откъснал буцата. На дърваря олекнало изведнъж. Пипнал си той бузата — и тя била като лявата: не се и познавало къде е била голямата буца. А болка не усетил, когато му откъснали израстъка.

През това време месецът се скрил. Дяволите се разотишли. Старецът останал сам на поляната. Той се чудел и все не можел да разбере насъне ли е станало това с него, или наяве. Постоял, постоял, па си казал:

— Благодаря от сърце на тия дяволи. Сега разбрах, че и дяволът бил потребен за нещо. Да знаех, че тези юнаци ще ми вземат буцата, още преди години щях да дойда да им потанцувам.

И без да чака съмване, той натоварил дървата на гърба си, па потеглил за селото. Бабичката му го посрещнала пред къщата.

— Слава Богу, че си дойде — рекла тя, като му снела товара от гърба — Стопих се от мъка, от скръб и от мисли. Чакам, чакам — все те няма. „Звяр ли го изяде? — викам си. — Що стана с тоя човек, та го няма никакъв?“ Хайде, влез да се отмориш и стоплиш.

Когато старецът влязъл вкъщи, бабата се зачудила: нямало му буцата.

— Кой те излекува? — запитала го тя.

— О, то е дълго и широко за разправяне — отвърнал старецът. — Утре заран ще ти разкажа всичко.

На сутринта той разказал на бабичката какво се е случило с него в гората. Много зарадвана от това, бабата тръгнала да се хвали по съседките. До обяд вече цялото село знаело за случката.

На другия край на селото живеел друг старец, който също имал оток, но на лявата буза. Щом чул за станалото, отишъл при дърваря и почнал да го разпитва.

— Вярно ли е, че снощи си се срещнал в гората с дяволите и те са ти откъснали буцата?

— Вярно е. Не виждаш ли, че нямам буца на бузата си?

— И на мене се иска да отида да ги намеря: дано откъснат и моята.

— Иди. Не е чудно да успееш. Но умееш ли да играеш?

— Как да не умея! Да не се иска кой знае какво изкуство? Че и децата знаят да играят.

— Щом е тъй, върви. Ще ги намериш на голямата поляна, всред гората, щом изгрее месецът.

На мръкване оня отишъл в гората. Той бързал. А понеже буцата му тежала, държал си бузата с две ръце. Скрил се в голямата хралупа и почнал да чака дяволите да се съберат. Насъбрали се дяволите, запели, заиграли. По едно време главатарят се обадил:

— Излъга ни онова хитро старче, бреееей! Прежали и буца, и всичко: не дойде.

— Ба, то ще дойде: сигурен съм — казал оня стар дявол, който бил дал съвет да откъснат буцата на дърваря. — Да го почакаме.

Малко след това главатарят се обадил пак:

— Време е да дойде снощният старец: месецът е доста високо.

— Ще дойде — рекъл старият дявол.

Селянинът решил, че е тъкмо време да излезе. Разскачал се той и се озовал право на поляната, па казал:

— Добър вечер, братя дяволи: ето ме и мене.

Ала дяволите малко се докачили от тоя поздрав.

— Ние не сме ти братя — рекъл главатарят. — Прекаляваш го. Да не мислиш, че като те похвалихме снощи, та те смятаме за равен на нас? Ще има да вземаш. Но, както и да е. Хайде сега поиграй.

Селянинът заиграл. Но той бил недодялан, тромав и с голям корем. Не го бивало за играч. Па и за пръв път през живота си танцувал. Почнал да подскача от крак на крак, да маха с ръце и да се провиква, както бил гледал, че правят играчите в село. Нищо не излязло: сам той разбрал, че това не прилича на танц.

— Не ти струва играта, старче — почнали да се обаждат дяволите един по един. — Забравил си да танцуваш.

— Снощи игра много хубаво, но тая вечер не те бива.

— Ти се подиграваш с нас.

— Такъв старец не ни трябва: да го разкъсаме.

Ала главатарят казал:

— И дяволът умее да бъде признателен. Не бива, братя, да правим зло на тоя старец, който ни изигра снощи толкова хубави танци. Вярно е, че тая вечер никак не го бива. Кой знае, пиян ли е, или го болят краката от снощи? Най-добре ще бъде да му върнем отока, па да се махне: не ни трябва. Но нека си останем честни.

Като рекъл това, главатарят се прицелил, па залепил на дясната буза на селянина оня оток, що бил откъснат прежната вечер от дърваря.

Сетне му казал:

— Бягай оттука, колкото ти крака държат! И да не си посмял друг път да се вестиш пред нас, че тогава жив няма да те оставим.

Селянинът се върнал у дома си с две буци — по една на всяка буза.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.